

Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра педагогіки вищої школи

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
МЕТОДОЛОГІЯ І МЕТОДИКА ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
(найменування навчальної дисципліни)

**підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти**
(вказати рівень вищої освіти)
спеціальності 011– Освітні, педагогічні науки
(шифр і назва спеціальності)
за освітньо-професійною програмою
Педагогіка вищої школи
(назва освітньої програми)
мова навчання українська

Розробники:

Панасенко Елліна Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри педагогіки вищої школи

Рецензенти:

Курінна С.М. – доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри
дошкільної освіти та соціальної роботи ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

Мамічева О.В. – доктор психологічних наук, професор, декан факультету
спеціальної освіти ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Робоча програма розглянута і схвалена на засіданні кафедри
педагогіки вищої школи

Протокол № 1 від «27» серпня 2020 р.

Завідувач кафедри

Топольник Я. В.
(ПІБ)

Погоджено групою забезпечення спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки

Керівник групи забезпечення

Саяпіна С. А.
(ПІБ)

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

«28» серпня 2020 р.

протокол № 1

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 4	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 120	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 1,4 самостійної роботи студента – 5,3	Лекції	
	10 год.	10 год.
	Практичні	
	16 год.	8 год.
	Самостійна робота	
	94 год.	102 год.
Вид контролю: 1-й семестр – іспит		

Метою вивчення навчальної дисципліни «Методологія і методика педагогічних досліджень» є формування у здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти цілісного бачення наукового дослідження з педагогіки та логіки його побудови, а також засвоєння сукупності методологічних знань щодо призначення, змісту, функцій, принципів та організації дослідницької роботи, розвиток наукового мислення в організації та проведенні наукових досліджень, уміння визначати науковий апарат дослідження та планувати і проводити педагогічний експеримент.

МАТРИЦЯ

компетентностей, програмних результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни «Методологія і методика педагогічних досліджень»

Компетентності, які формуються (шифр відповідно до освітньої програми)	Програмні результати навчання (шифр відповідно до освітньої програми)	Методи навчання	Методи контролю
<p>ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 2. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні.</p> <p>ЗК 4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК 6. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>ФК 1. Здатність виявляти потенційні зв'язки освітньої теорії, освітньої політики та практики.</p> <p>ФК 3. Обізнаність з різними контекстами, у яких може відбуватися навчання.</p>	<p>ПРН 2. Уміти організовувати та проводити науково-педагогічне дослідження.</p> <p>ПРН 3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати висновки.</p> <p>ПРН 6. Доступно та аргументовано представляти результати досліджень у письмовій та усній формах, брати участь у наукових дискусіях.</p> <p>ПРН 9. Здійснювати</p>	<p>Поєднання традиційних, активних та інтерактивних методів навчання з використанням інноваційних технологій:</p> <ul style="list-style-type: none"> - словесні методи: лекція (проблемна, лекція-дискусія, лекція-консультація, круглий стіл, лекція-провокація мультимедійна тощо), пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, бесіда, диспут, дискусія, дебати; - наочні методи: спостереження, демонстрація, ілюстрація; - практичні методи: обробка довідкової інформації, тезування, рецензування, складання реферату, тез, наукових статей, плану-проспекту наукового дослідження, зокрема з використання інформаційно-комунікаційних засобів навчання (робота із друкованими та електронними інформаційними ресурсами, виконання індивідуальних завдань, тестування); 	<p>Спостереження за навчальною діяльністю здобувачів, усне, письмове опитування, тестовий контроль, взаємоконтроль (взаємо-оцінювання), самоконтроль (рефлексія, само-оцінювання) оцінювання самостійної роботи (реферати, плани-проспекти наукових досліджень, наукове повідомлення, доповідь, мультимедійна презентація, наукова стаття, тези), іспит.</p>

<p>ФК 5. Розуміння цілей і особливостей освітніх систем.</p> <p>ФК 7. Здатність керувати освітніми практико орієнтованими проектами.</p>	<p>аналітичний пошук наукової інформації та оцінювати її за критеріями доцільності та достовірності.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - робота з навчально-методичною літературою (конспектування, анотування, рецензування, написання тез, статей); - відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання: дистанційні, мультимедійні, веб-орієнтовані, гейміфіковані; - активні методи навчання: метод проєктів, кейс метод, мозкова атака; - інтерактивні методи навчання: технології фасилітативного навчання, методи активізації творчої діяльності, ділові та рольові ігри. 	
--	--	---	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Денна форма					Заочна форма				
	усього	зокрема				Усього	зокрема			
		л	пр	лаб	с.р.		л	пр	лаб	с.р.
Тема 1. Наука як форма суспільної свідомості.	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Тема 2. Поняття про наукове дослідження. Сутність, особливості та види науково-педагогічних досліджень.	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Тема 3. Етичні принципи здійснення науково-педагогічного дослідження. Академічна доброчесність.	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Тема 4. Методологія науково-педагогічного дослідження.	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Тема 5. Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ.	2	2	-	-	-	2	2	-	-	-
Тема 6. Планування науково-педагогічного дослідження.	2	-	2	-	-	2	-	2	-	-
Тема 7. Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження.	2	-	2	-	-	10	-	-	-	10
Тема 8. Емпіричні методи науково-педагогічних досліджень.	2	-	2	-	-	2	-	2	-	-
Тема 9. Педагогічний експеримент.	4	-	4	-	-	2	-	2	-	-
Тема 10. Застосування методів математичної статистики у науково-педагогічному дослідженні.	2	-	2	-	-	2	-	2	-	-
Тема 11. Обґрунтування науково-педагогічного дослідження та оформлення його результатів.	2	-	2	-	-	10	-	-	-	10

Тема 12. Мова і стиль наукової роботи.	2	-	2	-	-	10	-	-	-	10
Тема 13. Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності у науковій політиці та дослідницькій роботі.	12	-	-	-	12	10	-	-	-	10
Тема 14. Плагіат, як спосіб порушення авторського права та крадіжки інтелектуальної власності.	10	-	-	-	10	5	-	-	-	5
Тема 15. Організація і методика роботи над магістерським дослідженням.	15	-	-	-	15	10	-	-	-	10
Тема 16. Сучасні вимоги до магістерської роботи.	12	-	-	-	12	10	-	-	-	10
Тема 17. Організація і методика роботи з джерелами.	12	-	-	-	12	10	-	-	-	10
Тема 18. Організація і методика роботи над курсовим дослідженням.	12	-	-	-	12	10	-	-	-	10
Тема 19. Апробація науково-педагогічного дослідження.	11	-	-	-	11	10	-	-	-	10
Тема 20. Виступ з науковим повідомленням.	10	-	-	-	10	7	-	-	-	7
Усього годин	120	10	16	-	94	120	10	8	-	102

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Наука як форма суспільної свідомості.	2	2
2.	Поняття про наукове дослідження. Сутність, особливості та види науково-педагогічних досліджень.	2	2
3.	Етичні принципи здійснення науково-педагогічного дослідження. Академічна доброчесність.	2	2
4.	Методологія науково-педагогічного дослідження.	2	2
5.	Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ.	2	2
	Разом	10	10

4.2. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Планування науково-педагогічного дослідження.	2	2
2.	Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження.	2	-
3.	Емпіричні методи науково-педагогічних досліджень.	2	2
4.	Педагогічний експеримент.	4	2
5.	Застосування методів математичної статистики у науково-педагогічному дослідженні.	2	2
6.	Обґрунтування науково-педагогічного дослідження та оформлення його результатів.	2	-
7.	Мова і стиль наукової роботи.	2	-
	Разом	16	8

4.3. Самостійна робота

№ п/п	Назва теми	Кількість годин	
		ДФН	ЗФН
1.	Теоретичні методи науково-педагогічного дослідження.	-	10
2.	Обґрунтування науково-педагогічного дослідження та оформлення його результатів.	-	10
3.	Мова і стиль наукової роботи.	-	10
4.	Організаційно-правові та технічні чинники академічної доброчесності у науковій політиці та дослідницькій роботі.	12	10
5.	Плагіат, як спосіб порушення авторського права та крадіжки інтелектуальної власності.	10	5
6.	Організація і методика роботи над магістерським дослідженням.	15	10
7.	Сучасні вимоги до магістерської роботи.	12	10
8.	Організація і методика роботи з джерелами.	12	10
9.	Організація і методика роботи над курсовим дослідженням.	12	10
10.	Апробація науково-педагогічного дослідження.	11	10
11.	Виступ з науковим повідомленням.	10	7
	Разом	94	102

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 – бальною шкалою	За національною шкалою	
	для іспитів, звітів з практики, курсових робіт	для заліків
90 – 100 балів	відмінно	зараховано
89 – 75 балів	добре	
60 – 74 балів	задовільно	
26 – 59 балів	незадовільно	не зараховано
0 – 25 балів	неприйнятно	

6. Засоби діагностики результатів навчання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: завдання для вхідного, поточного та підсумкового контролю, взаємоконтролю (взаємооцінювання), самоконтролю (рефлексія, самооцінювання), тестового контролю, усного, письмового опитування, оцінювання самостійної роботи (наукове повідомлення, доповідь, реферат, тези, наукова стаття, план-проспект наукового дослідження, мультимедійна презентація), семестровий іспит.

Питання до іспиту

1. Характеристика процесу наукового пізнання.
2. Наука як суспільно значима сфера людської діяльності.
3. Розвиток науки. Наукові революції.
4. Глобальні кризи й проблема важливості науково-технічного прогресу.
5. Наукове дослідження як форма здійснення і розвитку науки. Види наукових досліджень.
6. Особливості науково-педагогічного дослідження
7. Головні критерії ефективності та вимоги до науково-педагогічного дослідження.
8. Види досліджень у педагогіці
9. Поняття академічної доброчесності. Види порушень академічної доброчесності.
10. Складові академічної доброчесності у закладах вищої освіти. Нормативно-правове забезпечення впровадження принципів академічної доброчесності у ЗВО України.
11. Методологія як теорія та як сукупність методів дослідження.
12. Програма та методика дослідження.
13. Методи емпіричного дослідження
14. Методи теоретичного дослідження
15. Загальнонаукові методи дослідження
16. Етика педагогічного дослідження

- 17.Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ (системний підхід; синергетичний підхід).
- 18.Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ (цілісний підхід; особистісний підхід; індивідуальний підхід).
- 19.Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ (діяльнісний підхід; полісуб'єктний (діалогічний) підхід; культурологічний підхід).
- 20.Методологічні підходи у вивченні педагогічних явищ (етнопедагогічний підхід; антропологічний підхід; контекстний підхід).
- 21.Етапи виконання науково-дослідної роботи. Термінологічно-категоріальний апарат дослідження.
- 22.Аналіз стану досліджуваної проблеми. Вибір теми дослідження.
- 23.Гіпотеза дослідження.
- 24.Концепція науково-педагогічного дослідження.
- 25.Програма науково-педагогічного дослідження.
- 26.Види теоретичних методів дослідження та їх характеристика: індукція та дедукція, аналіз і синтез, порівняння і класифікація, абстрагування та конкретизація. Поняття про модель та моделювання.
- 27.Анкетування як один із основних емпіричних методів дослідження у педагогіці. Специфіка та види анкетного опитування. Переваги та недоліки анкетування при проведенні науково-педагогічного дослідження.
- 28.Основні емпіричні методи науково-педагогічного дослідження: бесіда, експертна оцінка, інтерв'ю, тестування.
- 29.Особливості проведення педагогічного спостереження.
- 30.Сутність педагогічного експерименту. Види педагогічного експерименту (констатувальний, формувальний, контролюючий, природний, лабораторний).
- 31.Планування експерименту (постановка завдань, вибір необхідного числа експериментальних факторів, методика формування експериментального і контрольного масивів, визначення тривалості, фіксування даних).
- 32.Програма педагогічного експерименту.
- 33.Застосування методів математичної статистики у науково-педагогічному дослідженні.
- 34.Зміст обґрунтування науково-дослідної роботи. Схема обґрунтування: анотація, опис проекту (план реалізації проекту, ресурси, необхідні для реалізації проекту, результати реалізації проекту), бюджет.
- 35.Методи зведення й обробки результатів експериментальних досліджень: графічні, табличні. Оформлення таблиці та її розміщення у науковій праці. Оформлення графічних залежностей у вигляді графіків та діаграм.
- 36.Мова і стиль наукової роботи.
- 37.Мова наукової статті. Мова рецензії і відгуку.
- 38.Організація і методика роботи над магістерським дослідженням.
- 39.Організація і методика роботи з джерелами.

40. Презентація наукового повідомлення на конференції. Композиційно-логічна побудова наукового виступу. Етапи підготовки наукового виступу.
41. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (реферат).
42. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (тези доповіді).
43. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (наукова стаття).
44. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (курсова робота).
45. Вимоги до написання та оформлення наукових праць (магістерська робота).

7. Рекомендована література

Основна

1. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. / за заг. ред. Н.Г. Сорокіної, А.Є.Артюхова, І.О. Дегтярєвої. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.
2. Академічна чесність як основа сталого розвитку університету / Міжнарод. благод. Фонд “Міжнарод. фонд. дослідж. освіт. політики”; за заг.ред.Т.В.Фінікова, А.Є.Артюхова. Київ; Таксон, 2016. 234 с.
3. Лаппо В.В. Основи педагогічних досліджень: Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: НАІР, 2016. 284 с.
4. Методика та організація наукових досліджень: Навч. посіб. / С.Е.Важинський, Т.І. Щербак. Суми: СумДПУ імені А. С.Макаренка, 2016. 260 с.
5. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Методологія і методика педагогічних досліджень» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти / Уклад.: Е.А. Панасенко. Слов’янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2020. 71 с.
6. Науково-педагогічне дослідження: навчальний посібник для магістрантів / Укладачі: Н.Н. Чайченко, О.М. Семенов, Л.М.Артюшкіна, О.М.Рудь. Суми: СОППО, 2016. 190 с.
7. Хриков Є.М. Методологія педагогічного дослідження / Є.М.Хриков. Х.: ФОП Панов А. М., 2017. 237 с.

Допоміжна

1. Козловський Ю. М. Методика науково-педагогічного дослідження: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 192 с.
2. Козловський Ю. М. Методологія педагогічного дослідження: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 196 с.
3. Теоретичні засади науково-дослідницької діяльності суб’єктів освітнього процесу університетів: практичний посібник / Авторський колектив: В.Майборода, О.Ярошенко, Я.Скиба; за ред. О.Ярошенко. Київ: Інститут вищої освіти НАПН України, 2016. 174 с.
4. Ярошук Лілія Основи наукових досліджень: навч. посіб. 2-ге вид., оновл. Saarbrücken–Riga: LAP LAMBERT Academic Publishing, 2019. 162 с.

8. Інформаційні ресурси

1. Google Scholar або Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування. URL: <https://scholar.google.com.ua/2>.
2. Єдине освітнє інформаційне вікно України. URL: <http://www.osvita.com>
3. Загально- і конкретно-наукова методологія педагогіки [Електронний ресурс]. URL: http://pidruchniki.com/17390919/pedagogika/pedagogichni_tsinnosti
4. Законодавство України. URL: <http://www.rada.kiev.ua>; <http://www.nau.kiev.ua>; <http://www.ukrpravo.kiev.com>; <http://www.liga.kiev.ua>.
5. Логіка і методика науково-педагогічних досліджень. URL: http://pidruchniki.com/1082030235381/pedagogika/logika_metodika_naukovo-pedagogichnih_doslidzhen#741
6. Методика науково-педагогічного дослідження. URL: http://firstedu.com.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=57:2011-01-06-11-21-16&catid=20:2011-01-03-11-20-33&Itemid=13
7. Методологія і методи педагогічних досліджень. URL: http://pidruchniki.com/19120621/pedagogika/metodologiya_metodi_pedagogichnih_doslidzhen
8. Методологія педагогіки. URL: http://pidruchniki.ws/1878100834951/pedagogika/metodologiya_pedagogiki
9. Методологія педагогічного дослідження. URL: <http://studentam.net.ua/content/view/3523/97/>
10. Методологія, методи, логіка наукових досліджень. URL: http://pidruchniki.com/1056112760990/dokumentoznavstvo/metodologiya_metodi_logika_naukovih_doslidzhen#172
11. Науменко О. М. Методика організації наукових досліджень в умовах запровадження комп'ютерно орієнтованих засобів навчання: методичні рекомендації // Інформаційні технології і засоби навчання. 2010. №6 (20). URL: <http://www.nbu.gov.ua/e-journals/ITZN/em20/content/10nomsof.htm>
12. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua>.
13. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://www.nplu.kiev.ua8>.
14. Освіта України. URL: <http://osvita-ukrainy.com.ua>
15. Портал полегшення процедури оформлення наукових джерел відповідно до вимог Вищої атестаційної комісії (ВАК) України та проходження нормоконтролю при написанні публікацій, курсових, дипломних, дисертацій та інших наукових робіт. URL: www.vak.org.ua
16. Сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В.О. Сухомлинського. URL: <http://www.dnpb.gov.ua>

17. Суть нової методології педагогіки. URL: http://pidruchniki.com/11431213/pedagogika/sut_novoyi_metodologiyi_pedagogiki#49

18. Харківська державна наукова бібліотека ім. Короленка. URL: <http://korolenko.kharkov.com>

7. Посилання на дистанційний курс

Дистанційний курс «Методологія та методика педагогічних досліджень». URL: <http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=1690>